

## For 100 år siden...

Her kan man læse div. lokale notitser og artikler fra Viborg Stiftstidende og Viborg Stifts Folkeblad, afskrevet af forfatteren Chr. Jacobsen i forbindelse med forarbejdet til "Alheden" fra 1990.

---

### December 1913

---

**VST 281, 1. december 1913, s. 2. [Skolerådsmøde]** Andragende fra lærer ved Frederikshøj Skole, J. J. Nielsen om et lån af skolefonden på 150 kr. til anlæg af have ved skolen. Gik for lukkede døre.

**VST 285, 5. december 1913, s. 2. Andragende.** Ved P. E. Hansen er indbragt et andragende fra forhenværende tiendejere af Karup kirke i Viborg Stift om statstilskud til dækning af udgifterne ved reparation af kirken m.m. inden kirkens overgang til selveje.

**VST 286, 6. december 1913, s. 3.** Overretten har afsagt dom i en sag, hvorunder murermester Palludan i Viborg har søgt interessentskabet Frederiks Vandværk til betaling af 132 kr. 99 øre, som han, der har udført murerarbejdet ved opførelsen af nævnte vandværk, har til gode som rest på betalingen for dette, men som interessentskabet har tilbageholdt på grund af, at arbejdet efter dets anbringende ikke har været kontraktmæssig, hvad der har foranlediget en udgift til afhjælpning af manglerne på 162 kr. 35 øre. Ved den af overretten afsagte dom er det statueret, at Palludan må anses ansvarlig for de forefundne mangler og være pligtig at godtgøre interessentskabet de til manglernes afhjælpning hafte udgifter, og da disse overstiger det indsogte beløb, er det billigt, at interessentskabet ved Lysgaard m.fl. herreders rets dom er frifunden for hans tiltale.

**VST 293, 15. december 1913, s. 2. 400 rensdyr med ekstratog fra Trondhjem ?** Direktør Beck, Frederiks, lederen af det jyske rensdyravsselskab, er i disse dage ankommen til Trondhjem, hvor han i samråd med lappefogden, lensmand Brede, forhandler om indkøb af 400 drægtige rensdyr, der fra Indherred skal sendes til Jylland. Forhandlingerne er særlig ført med en af de større rensdyrejere i Suaasenfjeldene, lappen John Johnsen, Stenfjeld, der sandsynligvis bliver hovedleverandøren. Beck og Brede har samtidig ført forhandlinger med de norske statsbaner om at få rensdyrene afsendt pr. ekstratog i en snes kreaturvogne. Transporten går fra Sunnaa over Trondhjem, Elverum, Charlottenborg til Helsingborg, hvorfra de sendes videre til Jylland.

**Senere meddeles.** Stenkjær 14. december. Det danske aktieselskab, som skal overføre norske rensdyr til den jyske hede, har i går under opsyn af en repræsentant for selskabet, direktør Beck, sendt 370 rensdyr sydpå med ekstratog fra Sunnan station. Dyrene er udtaget af en flok på ca. 1000 dyr; man har valgt at udvælge de bedste avlsdyr, og det er alle unge dyr – i 2 års alderen – vilde, stærke og meget sky. Det var forbunden med store vanskeligheder at få dem transporteret ind i jernbanevognene. Hver enkelt ren, deriblandt 15 renokser måtte køres på slæder helt ind i

vognene, hvor der var lagt sne og mos til dyrenes fodring under transporten. Der er fra Jylland ankommen 1 ton udmærket mos.

**VST 295, 17. december 1913, s. 2. Rensdyr toget.** Den store rensdyrtransport fra Sunnan i Norge til den jyske hede passerede i går Gøteborg. Den omfatter 400 rensdyr, der befordres i et ekstratog på 23 vogne. Toget passerede i nat Helsingør og fortsætter over København, Korsør og Fredericia til den jyske hede. Rensdyrene ejes af Hans Dall i Hamborg.

**VST 296, 18. december 1913, s. 2. Rensdyrene.** I Frederiks venter man med spænding på rensdyrtogets ankomst. Det bliver jo også et naturhistorisk øjeblik, når rensdyrene sætter fødderne på dansk grund for senere at vie deres liv til lyngens brune land. Fra journalist Beck er der til hans frue sendt meddelelse om, at være klar til at modtage ham, derimod er der endnu ikke i eftermiddag ankommen nogen meddelelse til Frederiks jernbanestation om dyrenes ankomst. Sent i eftermiddag erfarer vi, at rensdyrene i aften ved 10-tiden vil ankomme med toget til Frederiks. Stationsforstanderen mener, at dyrene skal henstå i jernbanevognene til morgen tidlig, hvorefter de på almindelige vogne skal køres ud til rensdyrparken ved Kongenshus hede for at slippes løs i de der-værende indhegninger.

**VST 297, 19. december 1913, s. 2. Da rensdyrene kom.** 270 nye dyr i Frederiks. 5 uger undervejs. Da den svenske konge hjalp. Vi har i dag haft en telefonsamtale med Hr. Beck, om hvordan rensdyrtransporten er forløbet. Hr. Beck undskylder først, at han taler som en hæs ravn, han har ikke været i seng i flere nætter og han udtaler derefter, at transporten er lykkedes udmærket – over al forventning. Kun 2 af de 270 dyr er døde under jernbanefarten.

Det skete kort før ankomsten til København. Man havde regnet med, at mindst 30 rensdyr ville have gået al kødets gang under den uvante rejse; men transporten har vis, at dyrene er mere hårdføre, end man hidtil har troet. I øvrigt er det første gang, fortsætter Hr. Beck, at der er foregået en så stor transport af rensdyr, ligesom det også er første gang, at dyrene er indladet løsgående i jernbanevogne. Hidtil er rensdyrtransporter altid foregået i tremmekasser. Hr. Beck fortæller derefter om vanskelighederne med dyrene før selve transporten og de større og mindre uheld, der da fulgte ekspeditionen.

Under transporten før ankomsten til Danmark er sket et par omladninger, der ligeledes har forårsaget en del vanskeligheder. Dyrene vægrede sig desuden ved at drikke vand. Ekspeditionen måtte da i Norge lade en jernbanevogn med sne, som under turen kastedes over dyrene, dels for at afkøle dem og dels for at de kunne stille deres tørst ved at "spise sne".

Dyrene kommer fra den norske del af Lapmarken. De har tilbagelagt rejsen fra Norges nordligste jernbanestation, nemlig Sunnan. Før ekspeditionen nåede Trondhjem, blev den overfaldet af uvejr, der ødelagde jernbanen, og dyrene måtte gå til fjelds igen. Senere drev lapperne dem atter ned for at overvinde forhindringerne. Da man omsider nåede Helsingborg, truede de derværende myndigheder med at sætte dyrene i karantæne. Dyrene måtte ikke udføres, påstodes der, idet

man nærrede frygt for, at de havde mund- og klovsyge, og var dette tilfældet, fik Sverige skylden, hvorefter Beck prøvede først en henvendelse til den derværende stiftsfysikus, derefter medicinalrådet, landbrugsministeriet – alt forgæves. Til sidst henvendte han sig til kongen, og denne gav straks tilladelse til udførelsen, og rejsen kunne så uhindret fortsætte.

Hele turen har været 5 uger og jeg havde beregnet 14 dage, oplyser Hr. Beck. Dyrene ankom sent i aftes til Frederiks og blev i nattens løb udladet i de derværende folde. Udladningen gik meget let. Der var 5 nordmænd, som har gjort turen med, og de kunne ved hjælp af deres forskellige signaler, som dyrene kender, let få dem til at lystre. I dag er videretransporten til indhegningerne ved Kongenshus hede i fuld gang. Den foregår på store bredsporede vogne med tremmestillads over. Også denne transport er vanskelig, da vejen er dårlig, og der kun kan befordres 6-7 dyr på hver vogn, der er forspændt 3 heste. Det vil antagelig være 3 dage, mener Hr. Beck inden alle dyrene er ankommet til bestemmelsesstedet.

Det er Hr. Dall i Hamborg, der har æren for, at Danmark får den store rensdyrkoloni ved Kongenshus hede. Han har ofret ¼ mill. Kr. på parken. Der er for øvrigt allerede indløbet over 200 bestillinger på dyrene, men dem kan vi jo ikke levere nu, slutter Hr. Beck. Disse ordrer kan først efterkommes, når selve avlen er begyndt. Prisen på et rensdyr er ellers 160 kr., men det er meningen at sælge dem for 80 kr. pr. styk. De 12 af dyrene sendes til Sønderjylland, medens resten af de 270 skal leve deres fremtidige liv i indhegningen ved Kongenshus hede.

**VST 298, 20. december 1913, s. 2. Rensdyrene på heden.** De 270 dyr blev straks ved ankomsten udladende og anbragte i folden ved Frederiks. I går blev de af 5 nordmænd, der var fulgt med, indfangede med lasso og førte til Kongenshus hede, hvor alt er parat til deres modtagelse, og hvor der nu i alt er 450 rensdyr. Hr. Hans Dall i Hamborg har ladet opføre en bolig til stationens leder Hr. Johannes Beck, og desuden er der fæstet en lappfamilie, der ankommer til april, til at passe og genne dyrene med finnehunde. Der vil foreløbig kun blive drevet avl. Der foreligger ca. 200 bestillinger; men der afgår nu kun 15 dyr til Rømø. Først når avlen er i god gang, vil man begynde afsætningen, og man håber da at få prisen ned til halvdelen af den nuværende, som er ca. 160 kr. for et godt dyr.

**VST 299, 22. december 1913, s. 1.** [stort interview med Krabbe, Hald, om renavl – han giver en karakteristik af Beck – et initiativrigt gemyt af et let poetisk temperament. Han er stadig på færde, og han går op i sin opgave med megen lidenskab - - populær og afholdt].

**VST 302, 27. december 1913, s. 2.** [Interview med Herning-kredsens folketingsmand Hr. Westergård, om renavl. Han stiller sig meget skeptisk.]

**VST 305, 31. december 1913, s. 2.** [Beck imødegår Westergård]